

6

Työttömyys

Tässä luvussa opitaan...

...luonollinen työttömyysaste:

- Mitä se tarkoittaa
- Mikä sen aiheuttaa
- Ymmärtää sen käyttäytyminen
reaalimaailmassa

Työttömyyden määritelmä

- ILO (International Labour Organization)
 - Henkilö, joka on työtä vailla, etsinyt työtä viimeisen 4 viikon aikana ja on valmis ottamaan vastaan työtä noin 2 viikon kuluessa
 - Tilastokeskus mittaa ILO:n mukaisesti
 - Työministeriön työttömyysluvut kertovat työvoimatoimistossa asioivien lukumäärästä, luvut eivät ole kv. vertailukelpoisia

Työttömyyden historiaa

- Työttömyys ilmiönä sai alkunsa 1800-luvun puolivälissä Yhdysvalloissa, Isossa-Britanniassa ja hiukan myöhemmin Euroopan mantereella
- Teollinen valmistus
 - työ siirtyi kodeista ja maatiloilta tehtaille
 - kysynnän heiketessä työntekijällä ei ollut enää paikkaa minne siirtyä
 - työpaikan löytäminen vaati ponnistuksia
 - tällaista sosiaalista tilaa alettiin kutsua työttömyydeksi

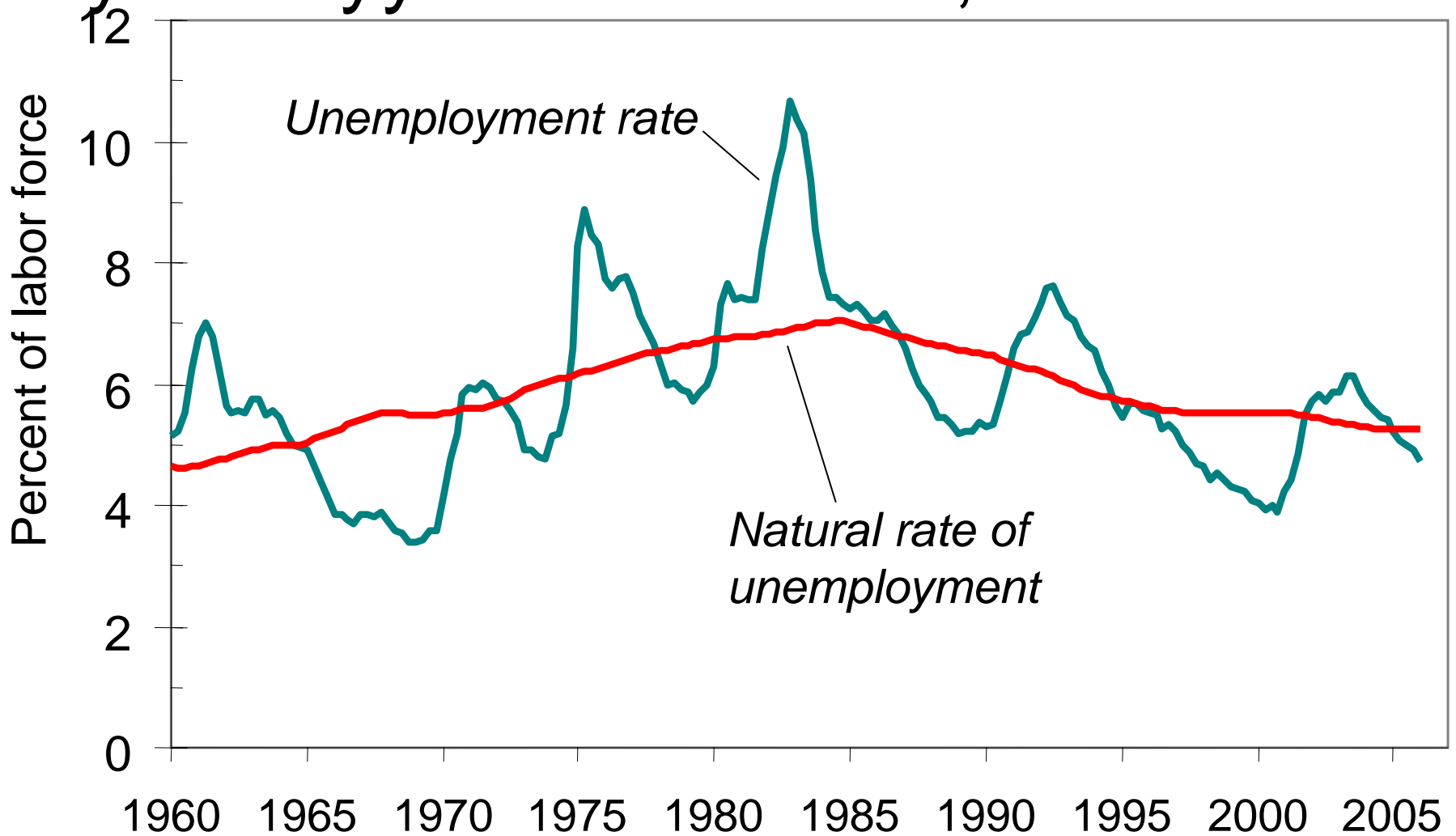
Työttömyyden historiaa

- Liittyi olennaisena osana teollistumiseen ja kaupungistumiseen
 - valinta korkeamman palkan (teollisuus) ja maatalouden varman työpaikan mutta alemman palkan välillä
 - Suomessa työttömyys ei ollut ongelma vielä 1920-luvulla
 - ensimmäiset työttömyysongelmat, kun rakennustyöväelle ei ollut talviaikana työtä

Luonnollinen työttömyysaste

- **Luonnollinen työttömyysaste:**
Keskimääräinen työttömyysaste, jonka ympärillä todellinen työttömyys heilahtelee.
- Laskukauden aikana todellinen työttömyysaste on luonnollisen työttömyysasteen yläpuolella.
- Nousukauden aikana taas alapuolella.

Todellinen ja luonnollinen työttömyysaste Usassa., 1960-2006

Luonnollisen työttömyysasteen 1. malli

Merkintöjä:

L = työvoiman määrä

E = työllisten määrä

U = työttömien määrä

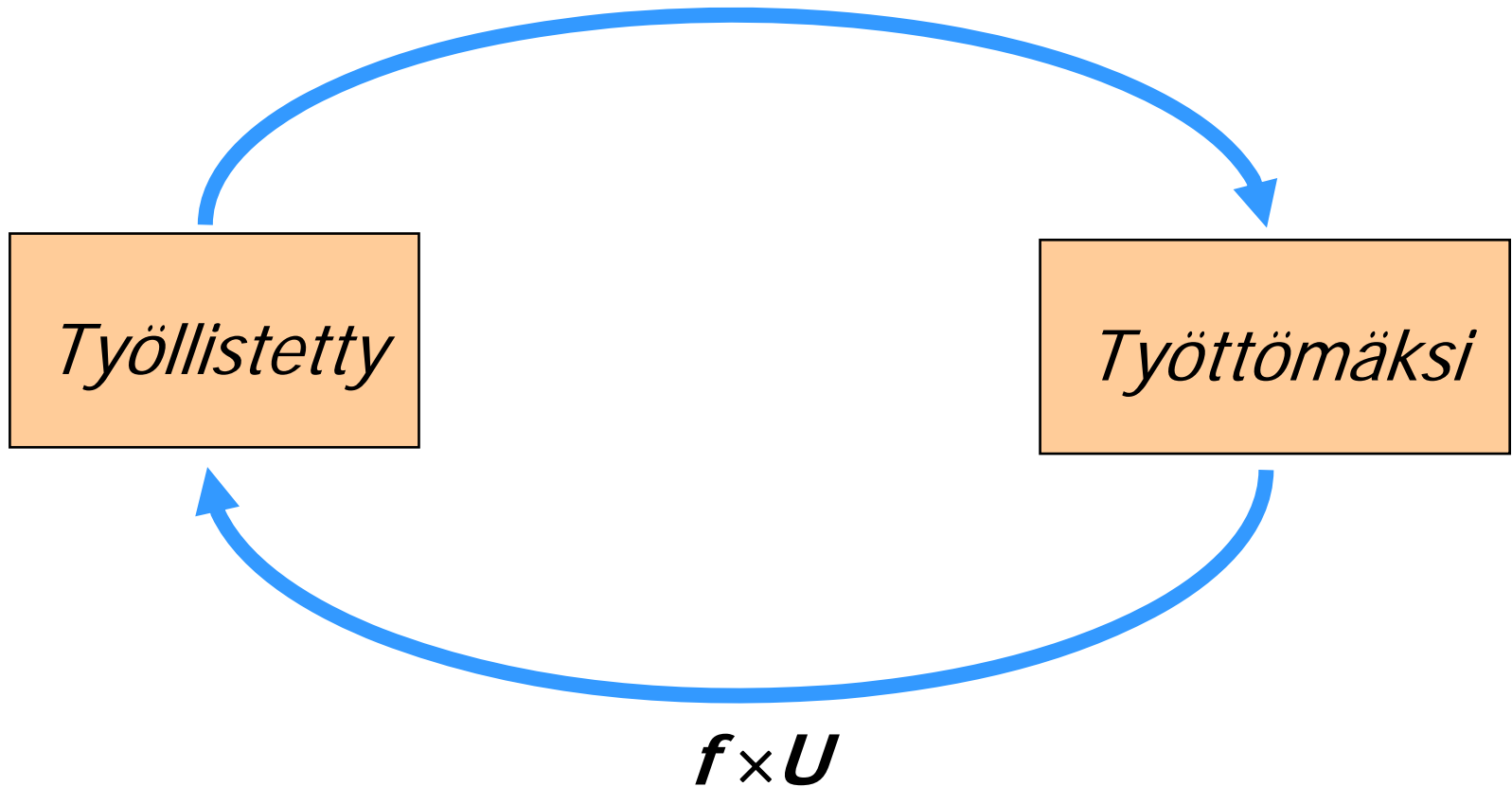
U/L = työttömyysaste

Oletukset:

1. L on kiinteä ja eksogeeninen.
2. Tietyn kuukauden aikana,
 s = se osa työllisistä, joka joutuu työttömäksi
 s on “työstä erottamisen aste”
 f = se osa työttömistä, joka tulee työllistettyä
 f on “työn löytämisen aste”
 s ja f ovat eksogeenisia

Työllisten ja työttömien siirtymät

$s \times E$

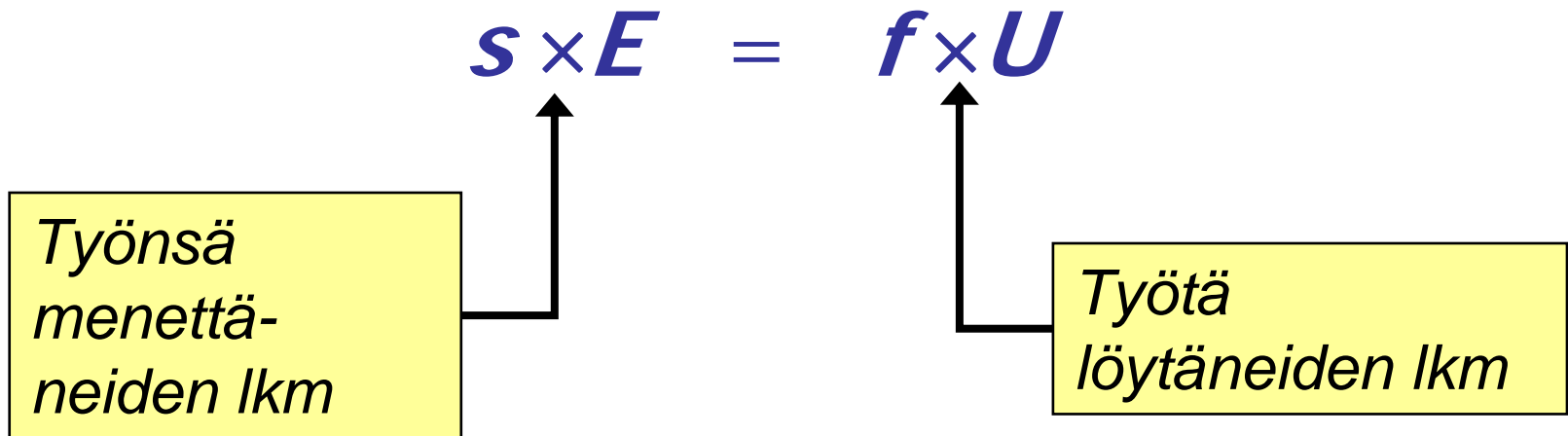
Työllistetty

Työttömäksi

$f \times U$

Steady state- tilanne tai pitkän ajan tasapaino

- Määr: työmarkkinat ovat **steady state** –tilanteessa (pitkän ajan tasapainossa) kun työttömyysaste on vakio.
- Ehto:

“Tasapaino” työttömyysaste

$$\begin{aligned} f \times U &= s \times E \\ &= s \times (L - U) \\ &= s \times L - s \times U \end{aligned}$$

Ratkaistaan U/L :

$$(f + s) \times U = s \times L$$

eli,

$$\frac{U}{L} = \frac{s}{s + f}$$

Esim:

- Kuukaudessa,
 - 1% työntekijöistä menettää työpaikkansa ($s = 0.01$)
 - 19% työttömistä löytää työtä ($f = 0.19$)
- Luonnollinen työttömyysaste:

$$\frac{U}{L} = \frac{s}{s + f} = \frac{0.01}{0.01 + 0.19} = 0.05, \text{ or } 5\%$$

Politiikkavaikutuksia

- Luonnollinen työttömyysaste laskee vain jos joko s laskee tai f nousee.

Miksi työttömyyttä esiintyy?

- Jos työtä löydettäisiin heti niin olisi ($f = 1$) ja työttömyysjaksot olisivat lyhyitä sekä luonnollinen työttömyys lähellä nollaa.
- Kaksi syytä, miksi $f < 1$:
 1. työn etsintä
 2. palkkojen jäykkyys

Työn etsintä & kitkатыöttömyys

- **kitkатыöttömyys**: johtuu siitä, että työn etsintään kuluu aikaa
- Ilmenee, vaikka palkat olisivat joustavia ja töitä olisi tarjolla
- Ilmenee, koska
 - Työntekijöillä erilaisia taitoja ja preferenssejä
 - Eri töissä eri vaatimukset
 - Maantieteellinen liikkuvuus
 - Informaatio työpaikoista ja työntekijöistä epätäydellistä

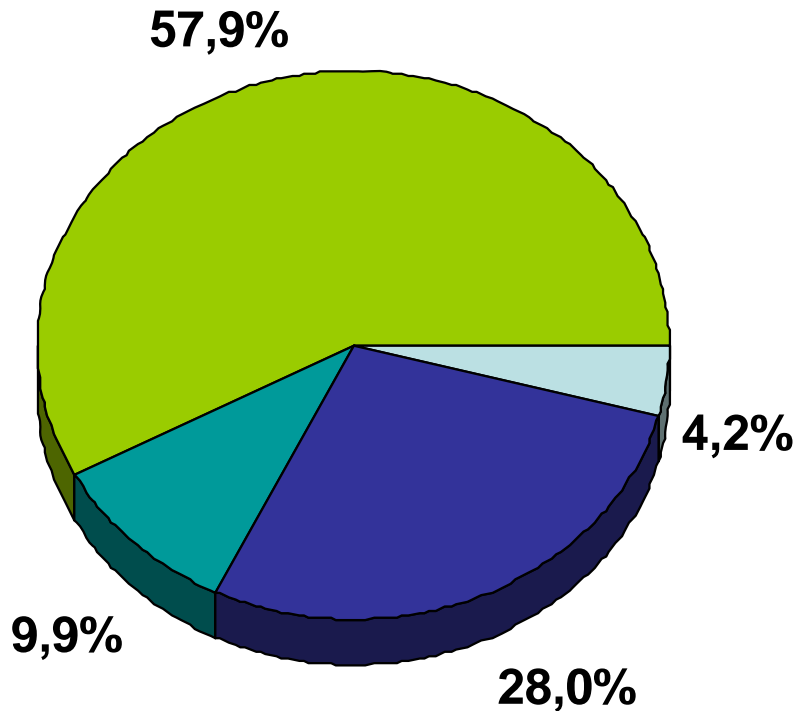
Rakennemuutokset

- määr: kysynnän muutokset toimialoilla tai alueilla.
- *esim:* Teknologinen muutos lisää töitä tietokoneen korjaajille, vähemmän töitä kirjoituskoneen korjaajille

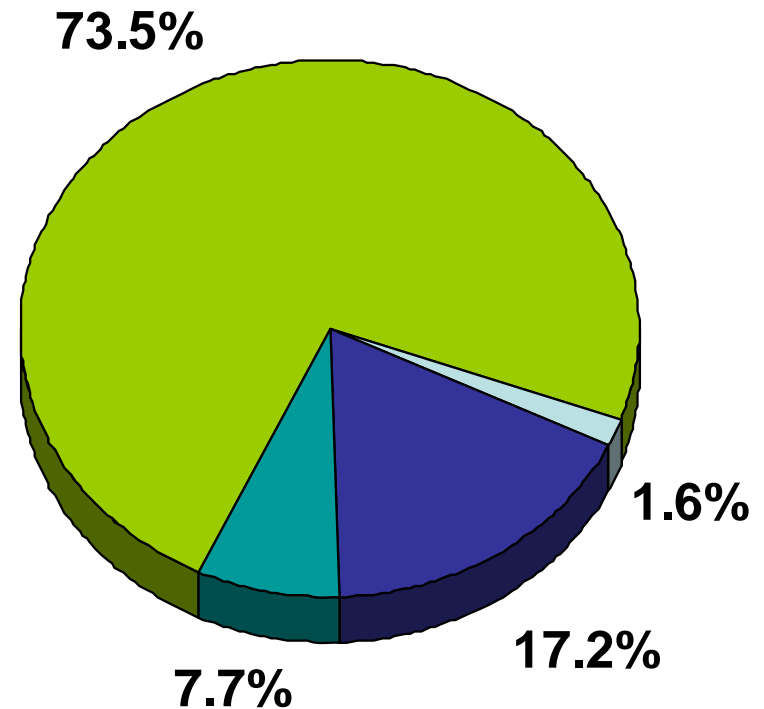
Esimerkki: Rakenteellinen muutos

- Agriculture
- Manufacturing
- Other industry
- Services

1960

2000

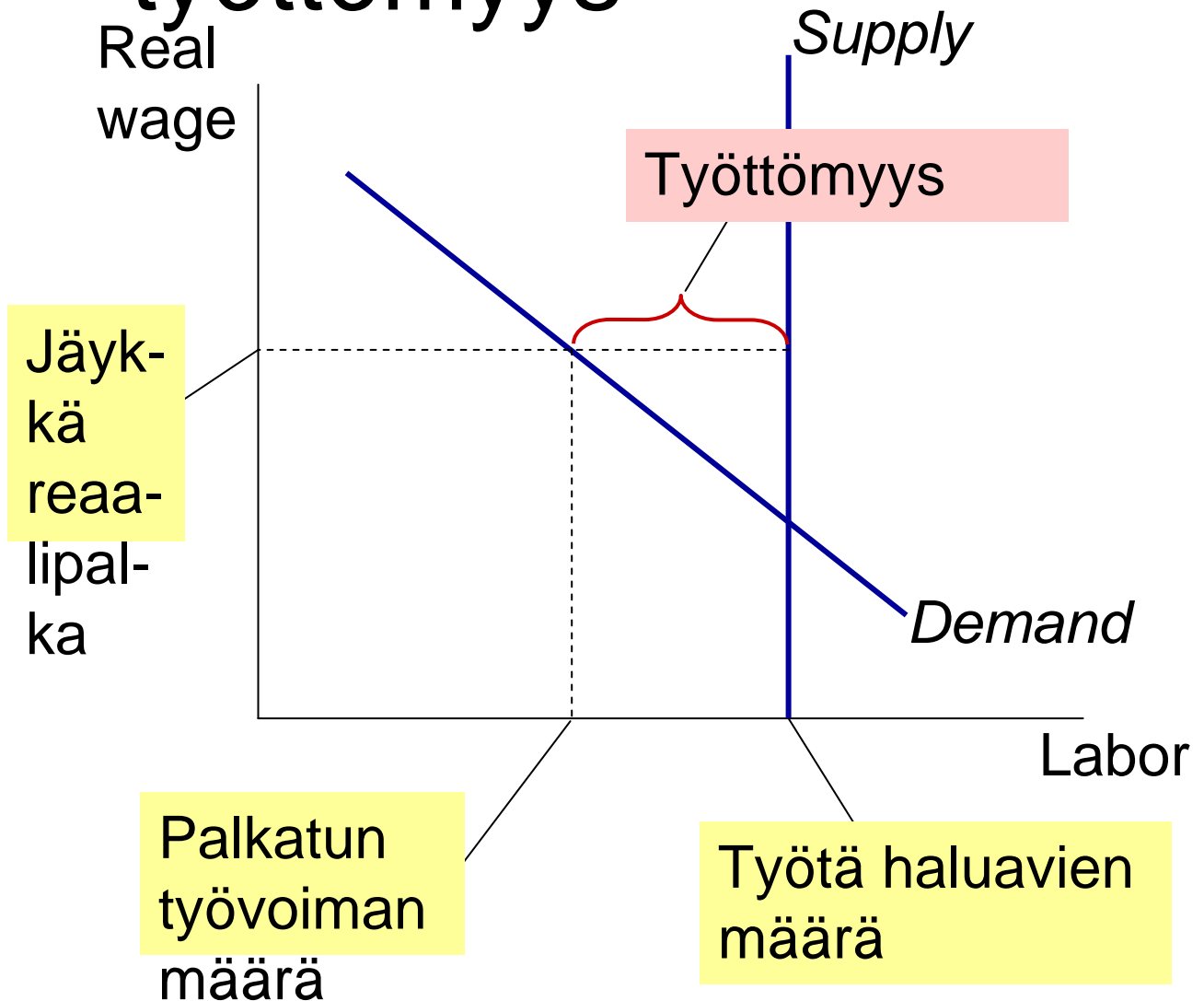
Miksi työttömyyttä esiintyy?

Luonnollinen työttömyysaste: $\frac{U}{L} = \frac{s}{s + f}$

- Kaksi syytä, miksi $f < 1$:
 1. Työn etsintä
 2. palkkajäykkyys

Palkkojen jäykkyydestä johtuva työttömyys

Jos reaali-palkka on tasapainotason yläpuolella niin työtä ei löydy kaikille sitä haluaville.

Palkkojen jäykkyydestä johtuva työttömyys

Jos reaalipalkka on tasapainotason yläpuolella niin työtä ei löydy kaikille sitä haluaville.

Tällöin yritysten täytyy rajoittaa työhönottoa.

Rakenteellinen työttömyys:

Työttömyys, joka johtuu reaali-palkkojen jäykkyydestä tai muista ulkoisista seikoista.

Syitä palkkojen jäykkyyteen

1. Minimipalkkalait
2. Ammattiliitot
3. Tehokkuuspalkat

1. Minimipalkat

- Minimipalkka ylittää usein, erityisesti nuorten ja vähän koulutettujen tasapainopalkkatason
- Mutta, minimipalkan avulla ei voida selittää työttömyyttä, koska useimpien työntekijöiden palkat ovat reilusti minimipalkkatason yläpuolella.

2. Ammattiliitot

- Liitoilla monopolivoimaa turvata jäsentensä korkeita palkkoja.
- Kun liittojen asettamat palkat ylittävät työmarkkinoiden tasapainopalkan niin esiintyy työttömyyttä.
- **Insiders**: sisäpiiriläiset; työllistetty liiton työntekijä, jonka pyrkimys on pitää palkat korkealla.
- **Outsiders**: ulkopuoliset; työtön, joka ei kuulu ammattiliittoon ja preferoisi markkinaehtoista tasapainopalkkaa, jotta kaikille halukkaat saisivat töitä.

Liiton jäsenyys ja suhteelliset palkat, 2005

<i>industry</i>	<i># employed (1000s)</i>	<i>%liiton jäsenet</i>	<i>Palkkasuh de</i>
Private sector (total)	105,508	8.5%	122.3
Government (total)	20,381	40.5	121.7
Construction	8,053	13.8	156.9
Mining	600	9.5	113.7
Manufacturing	15,518	13.7	107.8
Retail trade	14,973	5.8	114.0
Transportation	4,379	24.4	129.2
Finance, insurance	6,304	2.1	90.7
Professional services	10,951	3.1	90.6
Education	3,312	15.4	112.7
Health care	14,045	8	115.1

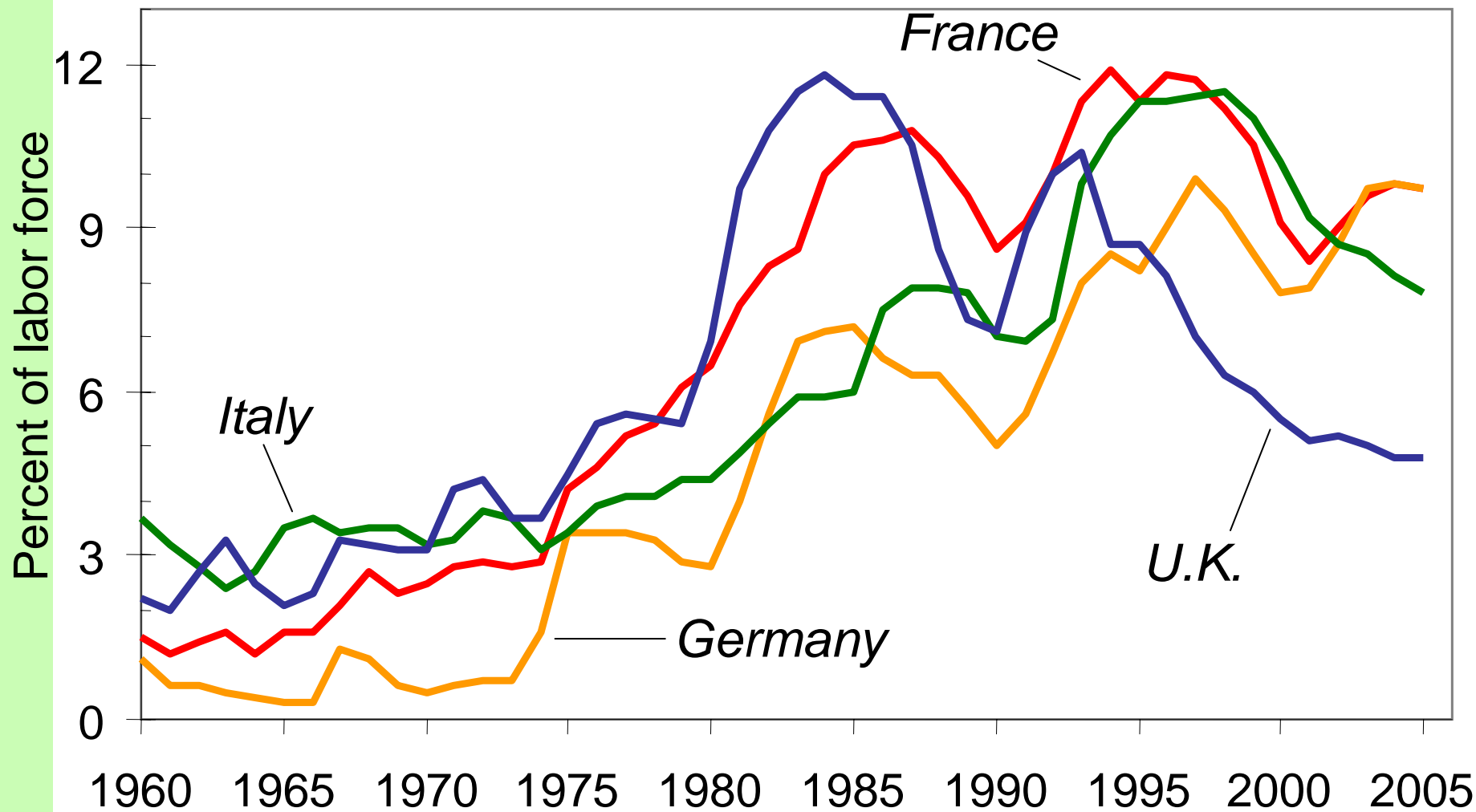
$$\text{wage ratio} = 100 \times (\text{union wage}) / (\text{nonunion wage})$$

3. Tehokkuuspalkat

- Teorioita, joiden mukaan korkeammat palkat nostavat työntekijöiden tuottavuutta:
 - Laadukkaammat työntekijät hakevat töitä
 - Työteho kasvaa, vähentää “pinnaamista”
 - Työntekijöiden terveys paranee
(kehitysmaat)
- Yritykset halukkaita maksamaan yli tasapainopalkan, jotta tuottavuus nousisi.
- Tulos: rakenteellinen työttömyys.

Euroopan työttömyys, 1960-2005

Euroopan työttömyyden kasvu

- Shokki
Teknologisen kehityksen seurauksena ammattitaitoista työvoimaa kysytään enemmän suhteessa ammattitaidottomaan.
- Vaikutus Usassa
“osaamispreemio” – palkkaero ammattitaitoisen ja ammattitaidottoman välillä.
- Vaikutus Euroopassa
Korkea työttömyys, koska vahvat ammattiliitot sekä julkisen vallan tukipolitiikka.